

Notat fra møde i Udvalget for forædling, sorter og handel med frø (Frøudvalget) fredag den 7. oktober 2022

Deltagere

Asbjørn Børsting (AB), Birger Eriksen (BE), Charlotte Holde (CH), Christian Andreasen (CA, formand), Claus Bech (CB), Gerhard Deneken (GD), Ib Borup Pedersen (IBP, virtuelt), Jens Holstborg (JH), Kim Bonde Petersen (KBP), Lasse Skovlund Bech (LSB), Naja Ritzau (NR), Niels Elmegaard (NE),

Fra Landbrugsstyrelsen deltog Kristine Bech Klindt (KBK), Kristine Riskær (KRRI), Lars Landbo (LBO), Lars Solskov Lind (LSL, deltog ved mødets begyndelse), Morten Storgaard (MS) Maria Boye Simonsen (MBS), May Birkemose (MAB) og Merete Buus (MEB).

Afbud

Der var afbud fra Birte Boelt, Jon Birger Pedersen, Jørn Lund Kristensen, Leif Hagelskjær, Simon von Siebenthal og Troels Prior Larsen.

Dagsorden for mødet		
1.	Meddelelser <ol style="list-style-type: none"> 1. Landbrugsstyrelsen <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Lovgivning, bekendtgørelser og vejledninger 2. TystofteFonden 3. Medlemmerne. 	
2.	Plantenyhedsbeskyttelse og sortsafprøvning <ol style="list-style-type: none"> 1. Orientering om arbejdet i EU, CPVO og UPOV. 	
3.	Certificering og handel <ol style="list-style-type: none"> 1. Orientering om arbejdet i EU og OECD, herunder EU-Kommissionens revision af PRM-reguleringen 2. Sortsblandinger af sædekorn 3. Vandindhold i sædekorn 4. Eksport – ePhyto, TRACES, m.v. 5. Orientering om kommende møde i Arbejdsgruppen om certificering 27. oktober 2022 6. Indhold og spireevne i frø fra fuglefrøblandinger solgt i Danmark, fortsat fra møde 5. maj 2022 – 	

Dagsorden for mødet		
	eventuel tilbagemelding fra erhvervets ad hoc arbejdsgruppe.	
4.	Orientering om GMO arbejdet i EU 1. EU-Kommissionens forslag til ændring af lovgivning om planter fremstillet med visse nye genomteknikker.	
5.	Eventuelt 1. Næste møde 2. Mødeform (fysisk/virtuelt, kadence m.v.)	

Informationer givet i skriftlig orientering forud for mødet er medtaget nedenfor i kursiv.

1. Meddelelser

CA bød velkommen til mødet og bød velkommen til Naja Ritzau fra Danske Gartnerier, som deltog for første gang i mødet. CA bød også velkommen til Lars Solskov Lind, som er vicedirektør for Jura & Kvalitet, herunder Planter & Biosikkerhed, i Landbrugsstyrelsen. LSL deltog for at møde udvalget, men deltager ikke i møderne fremover. LSL er ved at lære området at kende. Jura & Kvalitet blev oprettet i forbindelse med en omorganisering, hvor styrelsen samlede en række aktiviteter, som har med jura, kvalitet, udbetaling og kontrol, i et område. Det er sket som følge af Rigsrevisionens gentagne kritik af, at styrelsen ikke har været stærk nok på vores juridiske kvalitet.

LSL sagde, at det netop udskrevne valg har betydning for, hvad Landbrugsstyrelsen kan og ikke kan gøre. Formelt set, så er styrelsen ikke et forretningsministerium, men vi agerer reelt, som hvis vi var det. Det betyder, at vi ikke kan lave ting, der på nogen måde er politiske, men udelukkende ting af rent teknisk karakter. Det betyder, at styrelsen i forbindelse med alle møder og særligt møder med eksterne repræsentanter overvejer, om vi kan gennemføre dem. Vi har konkret vurderet, at frøudvalgsmødet er et møde, som vi godt kan gennemføre, men det kan have betydning for tonen i tilkendegivelser fra Landbrugsstyrelsen, hvor vi måske ikke kan være så præcise og fremadrettede, da vi ikke må kommunikere om ting, der kan opfattes politisk. Det gælder også, selvom vi på landbrugsområdet har bred politisk konsensus om retningen, at vi ikke kan agere, som om vi har en ny minister. Det er situationen indtil, der bliver afholdt valg.

1.1. Landbrugsstyrelsen

1.1.1. Lovgivning, bekendtgørelser og vejledninger

Kommende bekendtgørelser:

En ændring af sædekornsbekendtgørelsen er udstedt ultimo september vedrørende kriterierne for sortsblandinger for vårbyg i sæsonen 2022/2023.

Pr. 1. januar 2023 forventer vi at udstede en ændring af sortslisiebekendtgørelsen, som omfatter en opdatering af afprøvningsprotokollerne i bekendtgørelsens bilag 1.

Derudover forventer vi at udstede en ændring af sædekornsbekendtgørelsen som følge af forhold, der er opdaget i forbindelse med udarbejdelsen af virksomhedsvejledningen. Det vil bl.a. omfatte kravene vedr. analyse for vandindhold.

Pr. 1. juli 2023 forventer vi, som følge af vores gennemgang af enhedens bekendtgørelser, at udstede en mindre ændring af bekendtgørelsen om Plantenyhedsnævnet og en ændring af bekendtgørelsen om formering af plantenyheder til erhvervs-mæssig anvendelse i egen bedrift.

Derudover forventer vi pr. 1. juli 2023 at udstede en ændring af sortslisiebekendtgørelsen, som omfatter undtagelserne for økologiske sorter til økologisk brug.

På spørgsmål fra BE, bekræftede KBK, at undtagelserne for økologiske sorter er en forsøgsordning, der løber over syv år.

Virksomhedsvejledningen

Vejledningen er under revision og forventes fortsat at være klar til offentliggørelse 1. januar 2023. Vi forventer at sende et udkast i høring i november.

1.2. TystofteFonden

GD sagde, at TystofteFonden søger ny certificeringskoordinator, som afløser for Sigyn Valrind, der har fået nyt job. Der er UPOV teknisk arbejdsgruppemøde den 24.-25. oktober, hvor bl.a. ensartethedsvurdering af fremmedbestøvede arter skal drøftes. GD sagde, at fonden er begyndt en opdatering af frøcertificeringssystemet. Den store ændring bliver anvendelsen af stamtabeller, som virksomhederne skal benytte for at komme videre i systemet/validering.

1.3. Medlemmerne

NEM nævnte, at der er ny formand for Dansk Frø, Jørn Lund Kristensen, som afløser for Søren Halbye. NEM nævnte desuden at Brancheudvalget for frø bliver 50 år i 2023. CH sagde, at Dansk Gartneri har konstitueret Peter Larsen-Ledet som direktør i de næste fire til seks måneder. CH sagde desuden, at en tidligere formand, Kristian Madsen, netop var afgået ved døden.

2. Plantenyhedsbeskyttelse og sortsafprøvning

2.1. Orientering om arbejdet i EU, CPVO¹ og UPOV²

EU:

Intet nyt

CPVO

Næste møde i CPVOs administrationsråd afholdes den 14. oktober 2022. Dagsorden for mødet er den 22. september sendt til medlemmerne til orientering. Frøudvalget vil blive orienteret særskilt, når mødet har været afholdt.

KBK sagde, at CPVO er i gang med en beregningsanalyse af betaling til afprøvningsstederne. CPVO forventer en stor stigning i afprøvningsomkostningerne pga. inflation og energikrisen. Som en konsekvens påtænker CPVO at fremsætte forslag om opdatering af deres gebyrforordningen, så gebyrerne for at få en sort beskyttet vil stige. Forslaget forventes fremsat umiddelbart efter analysens afslutning i november 2022. Vi kender endnu ikke de forventede stigninger, som nok vil ramme både afprøvningsgebyrerne og de årlige registreringsgebyrer.

UPOV

UPOV-møderne finder sted 26.-28. oktober. Frøudvalget vil blive orienteret særskilt, når møderne har været afholdt.

3. Certificering og handel

3.1. Orientering om arbejdet i EU og OECD, herunder EU-Kommissionens revision af PRM-reguleringen

EU

¹ EU's sortskontor: [CPVO | Community Plant Variety Office](#)

² Den internationale union for plantenyhedsbeskyttelse: [International Union for the Protection of New Varieties of Plants \(UPOV\)](#)

Der har ikke været afholdt møde i EU-Kommissionens stående komité for frø siden seneste møde i frøudvalget.

Der har været afholdt to arbejdsgruppemøder om RNQP³, hvor KOM arbejder på, at fjerne de planteskadegørere, der betegnes som RNQP'ere fra markedsdirektiverne, så de udelukkende fremgår af plantesundhedsforordningen og den tilhørende Big Implementing Act.

*KOM ønsker, at bestille en vurdering fra EPPO om yderligere RNQP'ere. Blandt andet er foreslået tilføjelse af *Tilletia caries*, *Tilletia contraversa*, og *Tilletia laevis* for hvede, samt *Ustilago* for sædekorn. Hvis de vedtages som nye RNQP'ere vil det være første gang, at der bliver krav om plantepas for sædekorn.*

På spørgsmål præciserede MEB, at krav om plantepas kun gælder for handel B2B. MBS sagde, at EPPOs arbejde ikke kan påvirkes, da det kører efter et fast evalueringsværktøj. Det vil først være, når resultatet offentliggøres, at der bliver mulighed for måske at påvirke eventuelle forslag om regulering, selvom det måske kan være svært. BE sagde, at erhvervet vil tage informationen med til EuroSeed.

Revision af de 12 markedsdirektiver om frø og andet planteforneringsmateriale

Se bilag om PRM sidst i notatet.

Kommissionen har oprettet en særlig hjemmeside, hvor der løbende vil blive orienteret om revisionen: [Future of EU rules on plant and forest reproductive material](#).

EU-Kommissionen (KOM) risikerer, at forslaget bliver væsentligt forsinket, hvis KOM ikke når at fremsætte forslaget/-ene senest i Q2/2023. CA spurgte, hvordan dialogen sikres og om der er noget konkret, der skal tages stilling til.

GD nævnte scope (anvendelsesområde), dvs. hvad er det, vi ønsker at regulere, er det f.eks. foder- eller fødevarerikkerhed og en regulering af markedet af de betydende arter. Så hvad vil vi med de fremtidige forslag? GD ser den nuværende regulering som en regulering af det kommercielle marked.

LBO kvitterede og sagde, at det er et vigtigt emne i forhold til hvilke aktiviteter og hvilket niveau, som vi ønsker at regulere, derfor planlægger vi at lave et positionspapir netop i forhold til anvendelsesområde. LBO sagde desuden, at i første omgang er der primært tale om en orientering af udvalget, men hvis der er vigtige emner, som vi har overset, hører vi gerne om det.

BE sagde, at det er positivt og rettidigt omhu, at styrelsen allerede nu arbejder med det. Og både erhverv og styrelsen har været i dialog og involveret i diverse høringer. Det er en løbende proces, som vi skal fortsætte med.

KBK nævnte også de nationale særregler, hvor vi nationalt kan fastsætte strengere krav, som måske ikke kan fortsætte i den fremtidige regulering. De skal måske bringes i spil allerede nu.

NEM sagde, at erhvervet gerne vil i dialog om det og første kvartal 2023 er jo ikke langt væk. NEM mindede om det overordnede forslag, som erhvervet tidligere har delt med styrelsen.

KRRI forestillede sig en workshop, når en ny regering er på plads, hvor erhvervene kommer med hver sit sektoransvar, så ingen områder bliver glemt og vi samtidig sikrer Tystofte-konstruktionen.

Landbrugsstyrelsen kan præsentere forskellige scenarier og så kan sektorerne byde ind. Derudover er erhvervene jo også med i nogle internationale sammenhænge, hvor det også er vigtigt at huske at orientere styrelsen, f.eks. tendenser.

CH sagde, at det bliver spændende, hvor grøntsager og prydræer vil blive reguleret, og der kan komme nogle gråzoner.

GD sagde, at vi mister nogle frihedsgrader, når reguleringen går fra direktiver til forordninger. KBK bekræftede, at der bliver tale om totalharmonisering, hvor det klart skal fremgå, hvis vi vil kunne fravige

³ RNQP er en forkortelse for 'regulated non-quarantine pest', det betyder i praksis de skadegørere, hvor der er krav om kontrol og plantepas ved handel mellem professionelle operatører.

fra forordningen. KRRI sagde, at det er vigtigt, at der laves overgangsordninger i forbindelse med den kommende regulering.

BE nævnte erstatningsordningen som et fokuspunkt.

OECD

På årsmødet i Estland 16.-17. juni 2022 gav Rwanda en præsentation af landets frøsektor. Rwanda er interesseret i at deltage i OECD Seed Schemes. Tanzania ønsker at udvide deres deltagelse med Grass and Legume Seed Scheme (Beans), Crucifer Seed and Other Oil or Fibre Species' Seed Scheme (Sunflower) and the Vegetable Seed Scheme (Tomatoes and Onions), hvilket årsmødet bakkede op om. Regler om blanding af partier af samme sort er gennemskrevet, så de bliver mere klare. Der blev vedtaget retningslinjer for emergency situationer. Der blev vedtaget minimumsstandarder for hamp. Der arbejdes videre med at fastlægge standarder for hybrid sorter, feminiserede sorter (=hunlinjer til hybrid-produktion) og isoleringskrav. OECD har brug for finansiering af digitaliseringsprojekt.

3.2. Sortsblandinger af sædekorn

Vi har indsat kriterierne for godkendelse af sortsblandinger i sædekornsbekendtgørelsen. Det skyldes, at det er et forvaltningsmæssigt krav, at hvis nærmere fastsatte kriterier anvendes som direkte begrundelse for at træffe en afgørelse, skal de fremgå af bekendtgørelsen. Ellers vil der være tale om "skøn under regel", hvilket ikke er tilladt. Vi prioriterer at få kriterierne ind i bekendtgørelsen hurtigst muligt, når vi modtager dem fra TystofteFonden. I den forbindelse har vi fået godkendt, at vi ikke behøver at sende bekendtgørelsen i offentlig høring. Vi forventer derfor at kunne udstede bekendtgørelsen i løbet af maksimalt 5 arbejdsdage.

BE sagde, at kriterierne er fastlagt, men det er vigtigt med en fleksibel forvaltning. Sortsblandinger er en stor succes og vigtige i forhold til IPM⁴. Der er interesse for at lave blandinger af brødhvede, og der kan fleksibiliteten være vigtig. KBK sagde, at det ikke er tanken at stramme reglerne og at der allerede er mulighed for andre typer sortsblandinger end de normale med 3 eller 4 komponenter efter en konkret vurdering.

3.3. Vandindhold i sædekorn

Det ser ud til, at der potentielt er uoverensstemmelse mellem sædekornsbekendtgørelsens krav om analyse for vandindhold og virksomhedsvejledningen. Dette skal der rettes op på i forbindelse med arbejdet med den nye vejledning.

Udgangspunktet i bekendtgørelsen er, at alle partier skal analyseres for vandindhold, men i den eksisterende vejledning står, at der kun skal udføres 5 % stikprøvekontrol for vandindhold. Der er derfor behov for en afklaring af, om og hvordan vi skal tilrettelægge regulering og praksis i forhold til vandindholdsnormen. Vi vil gerne have jeres input til dette spørgsmål.

Landbrugsstyrelsen vil indkalde til et møde med relevante interessenter, hvor vi kan få praktiske input til, hvilke krav vi skal have ved analyse for vandindhold, og hvordan harmonerer det med erstatningsordningen, hvor man skal kunne dokumentere, at normen er overholdt, inden man sælger partierne. Efterfølgende skal det formuleres i bekendtgørelse og vejledning, så det kommer til at harmonere og give mening i praksis. Direktivet stiller ikke krav om 100 pct. kontrol, så der skal tages stilling til, hvad en stikprøveprocent bør være.

KBP og BE sagde, at styrelsen kan sende invitation til dem, som de så kan videresende til relevante.

3.4. Eksport – ePhyto, TRACES, m.v.

Orientering om hvordan det går med implementering af TRACES NT og ePhyto i Danmark og hvilke lande, der arbejder på at kunne modtage elektroniske plantesundhedscertifikater:

Plantesundhedscertifikater skal fra d. 1. oktober 2022 anmeldes elektronisk i TRACES NT. Der vil fortsat være krav om de samme oplysninger og dokumentationer for, at vi kan udstede et

⁴ IPM står for integrated pest management.

plant sundheds certifikat. I finder oplysninger om, hvordan I gør på Landbrugsstyrelsens hjemmeside, hvor I også kan finde vejledninger og en FAQ, som hjælper eksportører godt på vej <https://lbst.dk/virksomheder/import-og-eksport/eksport-ud-af-eu-plant-sundhed/traces-nt/>

MAB sagde, at der er udstedt 2.500 certifikater i TRACES især takket være det gode samarbejde med frøvirksomhederne. NEM sagde, at de virksomheder, der allerede bruger TRACES skal have ros for indsatsen, men sagde, at der også findes virksomheder, som har udfordringer med at bruges TRACES. MAB sagde, at det nu kører godt for størstedelen af virksomhederne (95 pct.). De sidste 5 pct. er desværre de store virksomheder, hvor der er udfordringer, men vi mener at have hold i alle.

KRRI supplerede, at der har været en plant sundhedskonference i London ugen før frøudvalgsmødet, hvor ISF presser meget på for brug af TRACES.

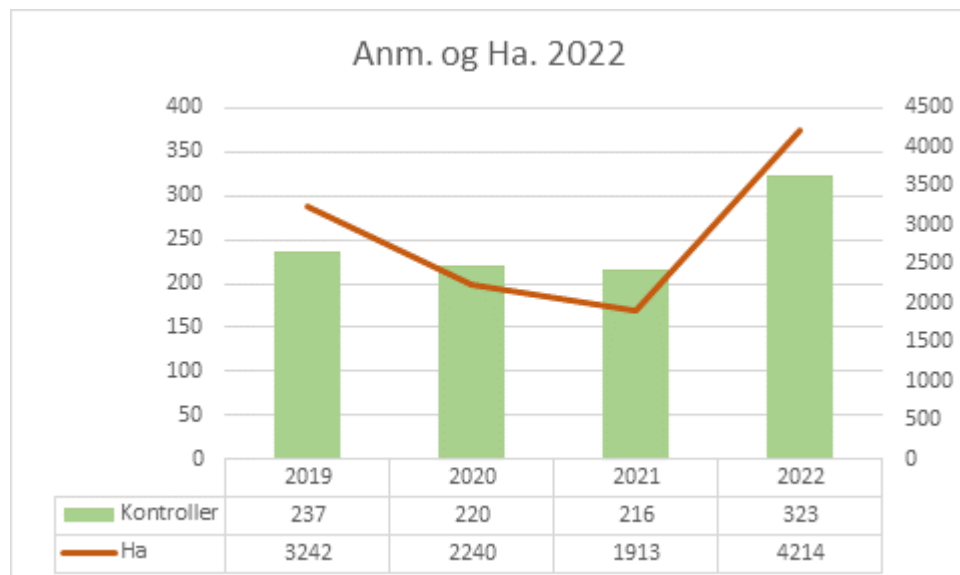
GDE sagde, at TystofteFonden modtager elektronisk 5.500 anmeldelser af frø og sædekorn årligt, måske der kunne være basis for et samarbejde, hvis der er en fællesmængde med de anmeldelser, som Landbrugsstyrelsen modtager. MAB sagde, at der nok ikke er så meget overlap, da 80 pct. af anmeldelserne drejer sig om spinat og en mindre del brassica-arter.

Orientering om eksport af træ generelt, og eksport til visse lande, herunder Storbritannien og Rusland:

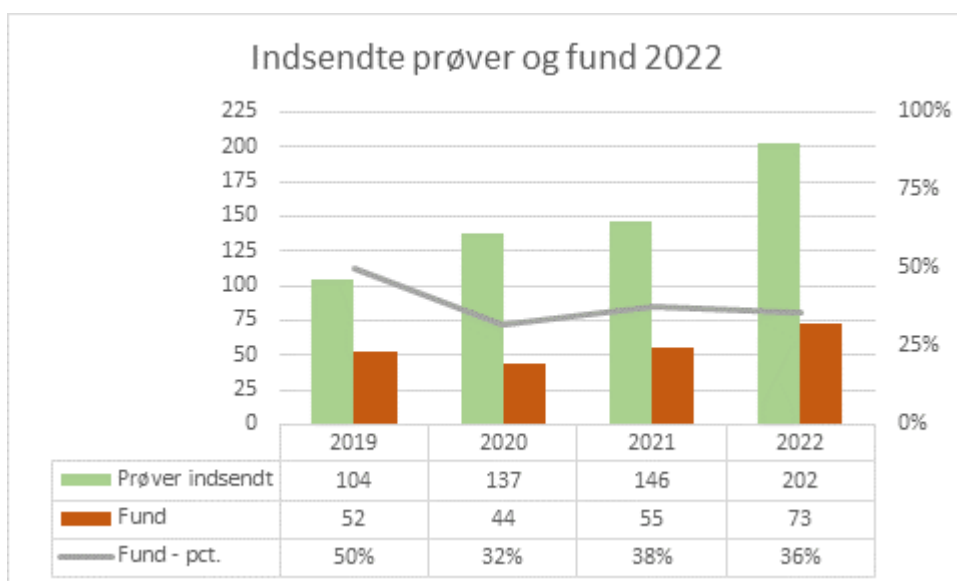
Der er stor efterspørgsel på træ i hele verden, hvilket betyder at priserne er steget betragteligt og eksporten af særligt råtræ er steget. Danske eksportører er i konkurrence med virksomheder, som har behov for træ til produktioner i DK, herunder danske savværker. I forhold til eksport af planter og planteprodukter til Rusland, så er der eksportrestriktioner på en række varer herunder afskårne juletræer og planter til plantning, bortset fra frø til udsæd. Eksportforbuddet er gældende for eksport fra EU MS til Rusland. I store træk er de varer, som er omfattet af eksportforbuddet, varer, som kan benyttes i den Russiske industri/produktion og luksusvarer. I forhold til eksport til Storbritannien, så blev deres skærpelse af importkrav d. 1. juli udsat, hvilket betyder, at der fortsat ikke er plant sundhedskrav på en række varer. Det forventer vi vil komme i slutningen af 2023.

Avlskontrol frømarker – relateret til udstedelse af plant sundhedscertifikater

Sæsonen 2022: Antallet af marker i 2022 til marksyn er væsentligt højere end 2021 og tidligere år. Anmeldelserne er gået fra 216 (1923 Ha) til 323 (4214 ha) jf. nedenstående figur.

Ydermere er høsttidspunktet fremrykket pga. det fordelagtige vejr. I forhold til det faktiske syn i frømarkerne og fund af skadegørere, så er der på de anmeldte marker indsendt 202 prøver til analyse ved Fødevarestyrelsens Laboratorium, og der er fundet skadegørere i 73 af de indsendte prøver. Antallet af indsendte prøver pr. anmeldelse og andelen af prøver med fund af skadegørere er forholdsmæssigt på niveau med 2020 og 2021 jf. nedenstående figur.

Den generelle konklusion på sæsonen 2022 er, at den har været hektisk på grund af fordelagtige vækstforhold og en øget volumen, hvilket har trykprøvet kapaciteten i Landbrugsstyrelsen. Derfor er der et klart behov for en øget koordinering og forventningsafstemning i forhold til erhvervet – og deraf følgende fokus på, at alle parter må være beredte på, at sæsonen for avlskontrol af frømarker mht. udstedelse af plantesundhedscertifikater skal i gang tidligere på året.

For den kommende sæson 2023 vil Landbrugsstyrelsen (Team Plantetilsyn) invitere til branchemøde ('kick-off') inden sæsonen. Dette bør holdes så tidligt som muligt med henblik på at Landbrugsstyrelsen bedre kan planlægge marksynet. Gerne medio marts – 1. april.

Landbrugsstyrelsen vil undersøge rammerne for marksynets gennemførelse, hvor den tidligere instruks til kontrollørerne har været, at arealerne, som udgangspunkt, skal besigtiges så tæt på høst som muligt, dog inden afmodning/nedvisning. Her vil Landbrugsstyrelsen arbejde på en marksynsmodel, hvor tilrettelæggelsen af marksynet tager hensyn til afgrødeudviklingen i det pågældende år, og at marksynet skal udføres på et tidspunkt, hvor planterne er i aktiv vækst.

Landbrugsstyrelsen arbejder på en generel optimering af de administrative arbejdsgange i ordningen, som kan have betydning for anmeldelsesprocessen for den kommende sæson. Landbrugsstyrelsen vil orientere erhvervet om eventuelle ændringer rettidigt forud for anmeldelse af marksyn. Derudover vil Landbrugsstyrelsen fremadrettet fakturere den administrative udgift/tidsforbrug for behandling/kvalitetssikring af anmeldelser til virksomhederne. Hidtil er kun selve kontroltiden blevet faktureret.

MAB sagde, at Landbrugsstyrelsen er i dialog med de virksomheder, der anmelder plantesundhedsmæssig avlskontrol af frømarker, samt med Århus Universitet, så næste sæsons kontrol kan komme bedre i gang. Hvis der sker ændringer, vil erhvervet blive orienteret.

3.5. Orientering om kommende møde i Arbejdsgruppen om certificering 27. oktober 2022

I finder referater fra møder i arbejdsgruppen her: <https://lbst.dk/virksomheder/froe-og-saedekorn/udvalg/arbejdsgruppen-om-certificering-af-froe-og-saedekorn/#c10490>

LBST vil indtil videre præsentere følgende punkter på mødet:

- Revision af EU-reguleringen
- EU-regulering, bekendtgørelser og vejledninger
- Gennemgang af fremsøgning af dokumenter på Retsinformation og på Kommissionens hjemmeside.
- Sortsblandinger af sædekorn

- Vandindhold i sædekorn
- Eksport – ePhyto, TRACES, m.v.

3.6. Indhold og spireevne i frø fra fuglefrøblandinger solgt i Danmark

Frøudvalget drøftede på møde i udvalget 5. maj resultater og mulig opfølgning på rapport fra bachelorprojekt om indhold og spireevne i frø fra fuglefrøblandinger solgt i Danmark:

- I udlandet varmebehandles fuglefrø, så de ikke kan spire, men denne behandling er meget dyr og næppe mulig i DK.
- Det blev foreslået, at Miljøstyrelsen kunne kontakte forhandlerne (byggemarkeder etc.) af fuglefrø og gøre dem opmærksomme på spredningsproblematikken. Så må forhandlerne tage fat i producenterne.
- Fuglefrø er et ukontrolleret marked – hvad vil myndighederne gøre for at stoppe spredning af problemarter med disse?
- Importerede frø indeholder typisk andre ukrudtsarter end danskproduceret.
- Behov for kortlægning af spredningsveje og risici. Frø som bruges til blomsterstriber, vildtblandinger og især efterafgrøder udsås på store arealer og kunne dermed vise sig at udgøre en større risiko end fuglefrø. Risikoen forventes at stige, fordi denne type arealer vokser.
- Myndighederne bør overveje at stille krav om certificering af ovennævnte typer frøblandinger.
- Tre typer af risici indgår, nemlig risici i forhold til: 1) natur/biodiversitet, 2) dyr og menneskers sundhed samt 3) landbrugets frøproduktion.
- Der er behov for at afklare, hvilke muligheder der er for at håndtere problemet indenfor den eksisterende lovgivning i Miljøstyrelsen, Fødevarestyrelsen og Landbrugsstyrelsens regi.
- Der er behov for et opfølgende analysearbejde, som f.eks. ville kunne udføres af Aarhus Universitet som led i aftalen om myndighedsbetjening.

Konklusionen blev, at der blev nedsat en arbejdsgruppe, som skulle lave en kort beskrivelse af problemets omfang. Gruppen består af: Troels Prior Larsen, Jørn Lund Kristensen, Asbjørn Børsting og Lasse Skovlund Bech samt Thea Loumand Faddersbøll (uden for Miljøstyrelsens regi).

LSB sagde, at gruppen har aftalt at mødes i løbet af efteråret.

Landbrugsstyrelsen orienterede om to undersøgelser af forekomst af utilsigtet forekomst af GMO i fuglefrø og vildtfrøblandinger. I 2018 viste en undersøgelse fra Schweiz forekomst af GM-Brassica-frø (alle godkendt til foder i EU) i mindst en tredjedel af prøverne i en lav procentdel⁵. Disse resultater medførte, at COGEM (som rådgiver den Nederlandske regering om mulige risici ved produktion og håndtering af GMO'er for mennesker og miljø) gennemførte en større undersøgelse af fuglefoder og vildtfrøblandinger. Deres rapport kom i januar 2022 og viste, at et sæt fuglefoder og frø til blomster/vilde dyr afslørede et positivt signal, i hvert fald i nogle foderpartier til voliere- og selskabsfugle. Selv om andre faktorer (f.eks. tilstedeværelsen af mikrobielle stammer med krydsreaktion) ikke kunne udelukkes, kan dette resultat indikere, tilstedeværelsen af GM-varianter i blandinger. De konkluderer, at der er behov for yderligere bekræftelse af resultaterne og en mere detaljeret molekylær analyse for at identificere forekomsten af specifikke GM-varianter⁶.

Opfølgningen kom i juni 2022, hvor en analyse viste, at der ikke blev fundet nogen GM-frø i de 20 prøver af blomsterfrøblandinger, der blev analyseret. Samtidig viste analyserne, at der blev fundet genetisk modificerede frø i 5 af de 30 fuglefrø-blandinger, der blev analyseret. Frøene i disse fuglefrø-blandinger var levedygtige (kunne spire)⁷.

Styrelsen ser på denne baggrund ingen risiko ved vildtblandinger, som anvendes til etablering af vildtstriber o.a. områder for øget biodiversitet. Fødevarestyrelsen har oplyst, at man vil inddrage fuglefrøblandinger i GMO-kontrollen for næste år (2023).

⁵ https://www.iag-micro.org/media/newsletter_2018_iag_section_feed_microscopy_final.pdf

⁶ <https://cogem.net/app/uploads/2022/06/CGM-2022-02-Bird-feed-and-flower-seed-mixtures.pdf>

⁷ <https://cogem.net/app/uploads/2022/09/220623-01-Advisory-letter-on-the-research-report-on-GM-seeds-in-seed-mixtures.pdf>

NE sagde, at der er fastsat en grænseværdi for indhold af utilsigtet GMO i foder og fødevarer, men ikke i frø. NE spurgte om rapporten beskriver omfanget af fund. MS svarede, at det var ikke tilfældet, men i fuglefrø er der 0-tolerance for forekomst. De events, som de finder, er i *Brassica*. De er godkendt til foder, men hvis de falder på jorden, så er det dyrkning og her gælder 0-tolerance. MS sagde, at de undersøgte frø faktisk spirede. AB sagde, at det kan være svært at skille tingene ad i forhold til import til fuglefoder og anden import, medmindre man systematisk behandler fuglefoderfrøet, så spireevnen ødelægges. Der er en forbindelse mellem de to problemstillinger, så det ikke bare kan skilles ad. AB tilføjede, at situationen med 5 fund i 30 prøver, jo også kan komme til at gælde i fremtiden, når de nye forædlingsteknikker bliver mere udbredt, og teknikker som af nogen opfattes som en slags GMO. MS sagde, at man netop ikke kan lave den samme analyse for de nye forædlingsteknikker. AB sagde, at det understreger behovet for en ny europæisk regulering af området, altså handel. Og tilføjede, at det er ret store risici, som fuglefrøbranchen påtager sig ved import, hvis det efterfølgende kommer ud i dyrkning. MS sagde, at rapporten viser, at spredning kan ske ad den vej, og derfor bør operatørerne med ind over og være opmærksomme på, at de ikke bare skal købe hvad som helst fra udlandet. Formentlig kommer de beskrevne fund ikke fra EU. AB sagde, at det ikke kun er operatørerne, men også regelsættet og kontrollen, der skal have fokus på det. I foderstofindustrien er man meget opmærksom i risikostyringen på GMO-problematikken, derfor overrasker resultatet, og det kan få store konsekvenser, hvis det bliver sået ud. Det er vigtigt, at se på problemet og hvordan vi kan forhindre utilsigtet spredning. LSB bekræftede, at det er vigtigt at få styr på denne vigtige spredningsvej. IBP foreslog, at man stopper for import, eller at der indføres en 0-tolerance eller krav om varmebehandling.

CA konkluderede, at det var en vigtig orientering, som arbejdsgruppen kan tage med i overvejelserne.

4. Orientering om GMO-arbejdet i EU

4.1. EU-Kommissionens forslag til ændring af lovgivning om planter fremstillet med visse nye genomteknikker

Vi har tidligere orienteret om EU-Kommissionens proces med indsamling af viden ift. planter frembragt med cisgenese og nye mutageneseteknikker. Styrelsen har i juni 2022 deltaget i en konference i Østrig om regulering af NGT, som var arrangeret af Det Østrigske Ministerium for Klimaindsats, Miljø, Energi, Mobilitet, Innovation og Teknologi og Det Østrigske Ministerium for Sociale anliggender, Sundhed, Pleje og Forbrugerbeskyttelse. Ved sidste møde opfordrede vi udvalgets medlemmer til at svare på EU-Kommissionens offentlige høring om NGT, som var åben indtil den 22. juli 2022⁸. Fødevareministeriet svarede på denne høring og på en efterfølgende målrettet høring, som lukkede den 24. august 2022. Landbrugsstyrelsen var inviteret til, og deltog i, en fokusgruppe om sporbarheds- og håndhævelsessystemer den 23. september 2022, som blev arrangeret af konsulentfirmaet Technopolis (som gennemfører undersøgelserne for EU-Kommissionen).

Styrelsen deltager i konferencen om 'Genom redigering med henblik på Fødevarer sikkerhed og Forbedring af Afgrøder' den 13-14. oktober 2022 i Prag, som arrangeres af det tjekkiske EU-formandskab. EU-Kommissionen har endvidere inviteret til et møde for alle GMO-reguleringer den 24. oktober 2022, hvor bl.a. Landbrugsstyrelsen deltager. Dagsordenen er endnu ikke sendt ud.

EU-Kommissionen forventer fortsat, at fremlægge resultatet af konsekvensanalysen og forslag til ny regulering i andet kvartal af 2023.

MS sagde, at KOM i nedenstående link har lavet en oversigt over hvor mange, der støtter de forskellige muligheder. Det kan give en pejling af retningen på et eventuelt fremtidigt forslag.

⁸ Et faktuel resumé af undersøgelsen er tilgængeligt fra KOM's hjemmeside: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13119-Legislation-for-plants-produced-by-certain-new-genomic-techniques/F_en - vælg 'Public consultation' [Go to consultation] – vælg 'Summary Report: Ares(2022)6404775'

NE sagde, at det er bemærkelsesværdigt hvor få (ca. 2.000), der har svaret på den seneste offentlige høring i modsætning til den tidligere høring, hvor ca. 80.000 havde svaret.

BE sagde, at det er bekymrende, hvis vi går i retning af en GMO-light regulering fremfor en differentiering mellem de forskellige anvendelser af teknikkerne. Det bør være et fokusområde, så det bliver en operationel regulering, der ikke går ind og ændrer på reguleringen af de nuværende forædlingsteknikker.

5. Eventuelt

5.1. Næste møde

Næste møde blev fastlagt til et fysisk møde den 11. maj kl. 10-14 i Landbrugsstyrelsen. Der var enighed om at fastholde, at møderne er fysiske, og at der ikke er mulighed for at deltage virtuelt.

5.2. Indspil fra erhvervet

KRRI efterlyste indspil fra erhvervet i forhold til hvad der arbejdes med, f.eks. internationalt, udfordringer med operatørkompetencer og policyindspil.

CH orienterede om at to forædlingsvirksomheder indenfor pryddplanter, campanula og lavendler, har valgt at lukke i DK. Det er store spillere, som ryger nu. Den ene virksomhed trækker forædlingen til USA, den anden lukker pga. økonomien. De tre resterende campanula forædlere, er dem der har det sværest lige nu.

CB orienterede om at på grøntsagssiden er det ikke forædlerne, men produktionen af væksthushgrøntsager, hvor man går i retning af sæsonproduktion, så man kan lukke ned for varmen over vinteren, og skubbe produktionen af tomat, agurk og salater til foråret i koldhuse, så man kan spare på varmen.

IBP orienterede om et hjemmeforsøg, som han havde udført i sommers med brug af kompost i gamle henholdsvis nye sorter, fx gammeldags spelt, i forhold til mikroklimaet omkring planten i balance. IBP har fået et merudbytte på 21 pct. ved brug af 30 kg kompost pr. ha. IBP havde lavet tilsvarende forsøg med fire forskellige bygsorter i blanding, hvor der ingen respons var. IBP mente, at det skyldtes de moderne sorter. Ved mikroskopi af jord fra de pågældende marker har IBP konstateret, at der er meget få svampe og mikroorganismer overhovedet, men primært bakterier tilbage i jorden. IBP mente, at de gamle sorter har et bedre samspil med mikroorganismene i jorden, mens nye sorter responderer på den tilførte gødning i stedet. IBP funderede over, om man kan lave noget andet på avlssiden i forhold til bioliv.

Bilag til notatets punkt 3.1:

Vær opmærksom på, at EU's regulering om handel med frø og andet planteformeringsmateriale ("PRM-reguleringen") er ved at blive revideret!

EU's regulering om handel med frø og andet planteformeringsmateriale, den såkaldte PRM-regulering⁹, er ved at blive revideret. EU-Kommissionen forventer at fremlægge forslag til ny PRM-regulering andet kvartal 2023 med forventet vedtagelse i 2024 efter forhandlinger med Rådet og Europa-Parlamentet.

Landbrugsstyrelsen opfordrer medlemmerne til at være opmærksomme på denne revision og dens mulige konsekvenser for jeres institutioner/organisationer/baglande.

Vi vil allerede nu gerne høre om jeres ønsker og holdninger til den kommende PRM-regulering, herunder:

1) Hvilke emner er de vigtigste for jer i forbindelse med PRM-revisionen for så vidt angår "jeres" områder og afgrøder?

- Er der nogle emner eller forhold, som Landbrugsstyrelsen skal være særlig opmærksom på? Er der noget, som fungerer godt i den nuværende regulering, og som I derfor gerne vil fastholde? Eller er der omvendt noget, som fungerer dårligt, og som I derfor gerne vil have ændret?
- Har I nogle forslag til "fremtidssikring" af den kommende regulering? Er I f.eks. bekendt med nogle udviklinger - det være sig i teknikker eller procedurer - som en fremtidig regulering skal kunne håndtere?

2) Har I nogle kommentarer til de emner, som Landbrugsstyrelsen mener er vigtige, og som vi derfor vil beskrive nærmere i positions- og baggrundspapirer (jf. listen i baggrundsafsnittet)?

3) Har I oplysninger, som bør indgå i nogle af de foreslåede positions- og baggrundspapirer? Er I i givet fald indforstået med, at vi kontakter jer bilateralt om dette?

Baggrund: EU-processen

EU's nuværende PRM-regulering udgøres af 12 direktiver hvoraf de ældste er fra 1966. Reguleringen fastlægger reglerne for handel (herunder sortslisteoptagelse/registrering, certificering osv.) med:

- **Frø af foderplanter**
- **Sædekorn**
- Vegetativt formeringsmateriale af vin
- Prydplanteformeringsmateriale
- Forstligt formeringsmateriale
- **Bederøefrø**
- **Grøntsagsfrø**
- Læggekartofler
- **Frø af olie- og spindplanter**
- Formeringsmateriale af grøntsagsplanter bortset fra frø
- Frugtplanteformeringsmateriale og frugtplanter til produktion

EU-Kommissionen vil formentlig foreslå, at de omtalte 12 direktiver bliver afløst af tre forordninger (formentlig om henholdsvis formeringsmateriale af landbrugsplanter, forstligt formeringsmateriale samt øvrigt formeringsmateriale). Når de er vedtaget, vil sådanne

⁹ PRM=Plant Reproductive Material

forordninger være umiddelbart retsligt bindende i Danmark; de skal ikke først gennemføres i dansk lovgivning.

Kommissionens baggrundsmateriale og køreplan for PRM-revisionen kan findes på:
https://food.ec.europa.eu/plants/plant-reproductive-material/legislation/future-eu-rules-plant-and-forest-reproductive-material_en

Baggrund: Landbrugsstyrelsens forberedelse af de kommende EU-forhandlinger om ny PRM-regulering

Når EU-Kommissionens forslag til ny PRM-regulering foreligger (som nævnt forventet andet kvartal 2023), vil Fødevareministeriet udarbejde såkaldte rammenotater om forslagene. Rammenotaterne vil være grundlaget for Folketingets behandling af forslagene, herunder for at fastlægge, hvad den danske holdning til forslagene skal være.

Landbrugsstyrelsen vil bruge tiden frem til EU-Kommissionens forslag foreligger til at udarbejde positionspapirer om en række emner og forhold nærmere, som vi mener bliver vigtige ved de kommende forhandlinger, herunder fordi vi har særlige danske holdninger til dem. Positionspapirerne vil belyse det pågældende emne og holdningerne til det. Landbrugsstyrelsen vil endvidere udarbejde baggrundspapirer eller oversigter for at skabe bedre overblik over den nuværende regulering af området.

Vi forestiller os således at udarbejde følge positions- og baggrundspapirer:

A. Positionspapirer om:

- 1) Den kommende PRM-regulerings omfang ("Scope")
- 2) Den kommende PRM-regulerings struktur ("Alignment")
- 3) Værdiafprøvning og bæredygtighed i den kommende PRM-regulering ("VCUS", Value for Cultivation, Use and Sustainability)
- 4) Snitfladen med anden EU-regulering og forslag til EU-regulering: Danske ønsker og prioriteter
- 5) Flexibilitet versus harmonisering i den kommende PRM-regulering, herunder i forhold til danske særregler og undtagelser
- 6) Fremtidssikring af den kommende PRM-regulering
- 7) Økonomiske og administrative konsekvenser/byrder for erhvervene ved den kommende PRM-regulering
- 8) Økonomiske og administrative konsekvenser/byrder for Landbrugsstyrelsen ved den kommende PRM-regulering

B. Baggrundspapirer/oversigter om:

1. Oversigt over de danske erhverv, som påvirkes af PRM-reguleringen
2. Oversigt over Landbrugsstyrelsens, TystofteFondens samt andre aktørers nuværende myndighedsrelaterede, administrative PRM-aktiviteter, herunder deres omfang og finansiering
3. Skematisk oversigt over den nuværende regulering hovedelementer
4. Oversigt over den nuværende nationale PRM-lovgivning i Danmark
5. Oversigt over koblinger mellem den kommende PRM-regulering og henholdsvis anden EU-regulering og forslag til EU-regulering